

zák.). Dokonce i kdyby se byla žalovaná účastnila jednání o koupi, činila projevy, že koupiti chce, nerozhodovalo by to, když s ní žalobkyně smlouvu uzavřít nechtěla a zboží jen jejímu manželu prodala, ježto zde nebylo na straně žalobkyně potřebné vůle. Zjistily-li však nižší soudy dále, že ani žalovaná neměla v úmyslu jako kontrahent vystupovati a že účastnila se jednání jen jako pomocnice mužova, může se tím méně dovolávati žalobkyně takového účastenství k odůvodnění toho, aby žalovaná byla považována za stranu smluvní. Účastenství na jednání neospravedlňuje v každém případě úsudek, že jednající osoba kontrahovati chtěla, a že s ní vzešla platná smlouva. Je potřebí takového jednání, jež nezanechává pochybnosti o smluvní vůli (§ 863 obč. zák.). Proto právem usoudil odvolací soud, že k založení smluvního poměru mezi stranami nedošlo.

Čís. 4247.

Mezi pravými vkladními knížkami záloženskými a spořitelními knížkami není podstatného rozdílu. Právní povaha členských (podílních) knížek. Peněžní ústav jest oprávněn vyplatiti vklad tomu, kdo předloží členskou knížku, ovšem smí ho pokládati pouze za oprávněného k vybrání vkladu, nikoliv však za majitele členské knížky, zní-li tato na jméno jiného. Kdo jest zapsán za majitele členské knížky, může činiti obmezující dispozice ohledně vkladu i bez předložení knížky.

(Rozh. ze dne 9. října 1924, Rv II 218/24.)

Marie V-ová domáhala se na žalované občanské záložně, zapsané společenstvo s r. o., vyplacení 7.783 Kč, na kterýžto vklad zněla podílnická knížka manžela žalobkyně Josefa V-a. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud přiznal žalobkyni pouze 5.703 Kč.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

Důvody:

Z pravidla nebude třeba činiti podstatný rozdíl mezi knížkami spořitelními a pravými vkladními knížkami záložen co do jejich právní povahy, vytčené v Šu 10 nového spořitelního regulativu ze dne 14. dubna 1920, čís. 302 sb. z. a n., obdobného se starým. Poněkud jinak však nazíratí jest na věc v příčině členských (podílních) knížek důsledkem rozdílu, že spořitelní knížky vydávají se na kterékoli libovolné jméno, jež vkladatel udá, kdežto členské knížky vydány býti mohou jen na jméno určité osoby (člena dotyčného společenstva). V případě prvním ustupuje osoba, v knížce pojmenovaná, úplně do pozadí, nebo jí ani není, bylo-li udáno jméno smyšlené. Za majitele (věřitele vkladu) pokládá se předložitel knížky, kdežto v druhém případě jest pohledávka vázána na určitou osobu, jež platí za majitele (věřitele vkladu) po tak dlouho, pokud jiná osoba neprokáže, že ona jest pravým věřitelem, nikoli proto, že knížku má, nýbrž že vklad náleží jí. Odpovídá to také

zevní tvářnosti věci, neboť, činí-li se vklady na knížku členskou, znějící na jméno určité osoby, poukazuje zevní zdání k tomu, že je činí osoba tato nebo že byly učiněny pro ni. Třetí osoba, která ukládá peníze na takovou cizí knížku, nese důsledky z toho vyplývající, když peněžní ústav, důvěřuje v zevní zdání věci, za svého věřitele pokládá toho, na jehož jméno knížka byla vystavena. Ovšem jsou i tyto členské knížky ohledně volných vkladů papíry legitimačními potud, že peněžní ústav jest oprávněn vyplatiti vklad tomu, kdo knížku předloží, avšak jen v tom smyslu, že smí pokládati předložitele za oprávněného k vybrání vkladu, nikoli však za jeho majitele. Ježto zde tedy věřitel není určen tím, že knížku v držení svém má, nýbrž tím, že knížka vydána byla na jeho jméno, vyplývá z toho důsledně, že osoba v knížce zapsaná může obmezující dispoziční vkladu (zákaz výplaty) způsobem vízicím naříditi i bez předložení knížky, ježto vůči peněžnímu ústavu platí ona za věřitele vkladu k této dispoziční oprávněného. Žalovaná záložna, která jest chráněna ve své důvěře v zevní tvářnost věci, této zevní tvářnosti však také šetřiti musí, byla tedy povinna, dbáti zákazu výplaty, který jí Josef V. jako zapsaný majitel knížky, třeba bez jejího předložení udělil, po tak dlouho, pokud tento zákaz odvolán nebyl. Zákaz ten byl však Josefem V-em později co do částky vkladu 5703 Kč odvolán tím, že Josef V. vůči žalované záložně prohlásil, že může býti žalobkyni vyplacena tato částka 5703 Kč, kdežto zbytek 2080 Kč že musí zůstatí jemu. I když Josef V. při tom kladl podmínku, že knížka se zbytkem vkladu musí pro něj do záložny býti vrácena, nemění to ničeho na té skutečnosti, že tímto prohlášením vůči záložně Josef V. zcela jasně a určitě projevil, že věřitelem vkladu co do části 5.703 Kč není on, nýbrž jeho manželka a že on jako v knížce zapsaný majitel činí nárok na ten vklad jen co do části 2080 Kč. Důsledkem tohoto prohlášení odpadl pak pro žalovanou záložnu důvod, aby Josefa V-a co do části 5.703 Kč nadále za svého věřitele pokládala a záložna mohla na toto prohlášení s plnou právní bezpečností tuto částku 5.073 Kč vyplatiti žalobkyni, kterou Josef V. záložně sám jako pravou věřitelku co do této části vkladu označil. Na výhradu, kterou Josef V. v příčině vrácení knížky činil, nepotřebovala záložna dbáti proto, ježto Josef V. uznáv, že mu tato část vkladu nepřisluší, nebyl důsledkem toho také vůbec oprávněn, výplatu její na jakékoli obmezení vázati, nehledě ani k tomu, že příkazem tím domáhal se na záložně, by k vynucení jeho domnělého nároku na zbytek vkladu vykonala na žalobkyni dle zákona nepřípustný nátlak, ježto Josef V. sám ani netvrdí, že by žalobkyně byla nabyta držení knížky bezprávně. Josef V. disponoval tedy detencí knížky, již, jak záložně bylo známo, sám neměl. Nárok žalobkyně na výplatu 5.703 Kč proti předložení (nikoli proti odebrání) knížky je tedy plně po právu, ježto dle toho, co bylo uvedeno, jest jediné ona pravou věřitelkou této části vkladu 5.703 Kč. Avšak i dovolání žalobkyně jest neopodstatněno. Její další žádost o výplatu zbytku vkladu neb o složení jeho k soudu není oprávněna, ježto do té doby, než žalobkyně oproti Josefu V-ovi prokáže svůj oprávněný nárok též na zbytek vkladu, záložna za věřitele svého pokládati oprávněna jest jediné Josefa V-a jakožto v knížce zapsaného majitele a nikoli žalobkyni, třeba byla ona nynější držitelkou knížky té a ježto dále nemůže

býti proti své vůli ani nucena částku skládati k soudu, poněvadž složení toto jest dle Šu 1425 obč. zák. toliko právem, nikoli povinností dlužníka.

Čís. 4248.

Dopravní řád železniční.

K pojmu »hrubé nedbalosti« ve smyslu Šu 95 žel. dopr. řádu. Břímě důkazní po této stránce stihá toho, kdo se domáhá na dráze náhrady.

V tom, že dráha zaslala zboží po delší trati, nelze shledávati hrubou nedbalostí dráhy, mohlo-li zboží dojíti i po této trati včas.

(Rozh. ze dne 9. října 1924, Rv II 284/24.)

Žalobkyně, závod pro půjčování filmů, domáhala se na dráze náhrady škody, kterou utrpěla tím, že film »Cirkus Sarassani«, odeslaný z Opavy dne 10. února 1922 ráno jako spěšnina, došel na místo určení do Karlových Varů teprve dne 14. února 1922, takže nemohl býti ve dnech 11. až 13. února 1922 v kinu předváděn. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Přihlíží-li se ke zjištění nižších soudů, dle něhož mohla zásilka dojíti na místo určení již 11. února 1922 ráno, ať již dráha volila trať přes Plzeň či přes Žatec, jest na bíledni, že zásilka, o niž jde, byla dopravena opožděně, a vzešel by žalobkyni, předpokládaje, že by byla k uplatnění nároků z tohoto překročení dodací lhůty vůbec oprávněna a svůj nárok včas a způsobem v Šu 97 (2) čís. 2 žel. dopr. řádu vytkleným ohlásila, nepochybně nárok na náhradu ve výši, stanovené Šem 37 (1) žel. dopr. ř., což ostatně dráha výslovně uznala. Leč žalobkyně se s touto náhradou nespokojila a žádá náhradu celé škody, kterou prý utrpěla jednak tím, že musila zaplatiti kinu za zmařené představení 2.000 Kč, jednak že jí ušlo půjčovné 1.000 Kč a konečně, že vynaložila na telegramy, porta a útraty právních zastoupení 500 Kč. Nárok na náhradu této škody byl by ve smyslu Šu 95 žel. dopr. řádu odůvodněn jen tehdy, kdyby byla dráha překročila dodací lhůtu buď úmyslně neb z hrubé nedbalosti. Žalobkyně také uplatňuje, že opoždění zásilky bylo zaviněno hrubou nedbalostí dráhy. Ze zásady, že každé straně náleží důkaz o tom, co ve sporu tvrdí, a ze všeobecného předpisu čl. 396 posledního odstavce obč. zák., že, dokáže-li se povozníkovi zlovolné jednání, jest povinen nahraditi plnou škodu, plyne, že důkaz hrubé nedbalosti náleží žalobkyni. Dokázána musí býti nedbalost hrubá, nestačí důkaz pouhého nedostatku obyčejné bedlivosti (§ 1297 obč. zák.) nebo pečlivosti řádného kupce (čl. 282 obč. zák.). Všeobecný občanský zákoník váže v Šu 1324 povinnost k náhradě plné škody na zlý úmysl neb nápadnou bezstarostnost, čl. 396 obč. zák. shrnuje oba tyto pojmy v pojem zlovolného jednání. Za hrubou nedbalost lze tedy pokládati jen zvláště těžké porušení povinné bedlivosti, takové, že jeho neblahé následky bylo možno bez námahy předvídati a že se ho bylo možno lehce